Sosiaali- ja terveysministeriö

Asiantuntijalausunto

14.10.2025

VN/15867/2025
VN/15867/2025-STM-15

Lausunto TrV, 14.10.2025, K 1/2025 vp Hallituksen vuosikertomus 2024 - Terveet tilat 2028 -ohjelma

Sosiaali- ja terveysministeriö on osallistunut Terveet tilat 2028 -ohjelman toimeenpanoon erityisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta sekä ollut aktiivisesti mukana kehittämässä sisäilmaan liittyviä toimintatapoja yhdessä muiden ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa. Ministeriön hallinnonalan toimenpiteitä on toteutettu pääasiassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimassa Kansallisessa sisäilma ja terveys -ohjelmassa, jota voidaan pitää keskeisenä osana Terveet tilat 2028 -kokonaisuutta.

Terveet tilat 2028 -ohjelman tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus

Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelma käynnistettiin vuonna 2018 valtioneuvoston 3.5.2018 antaman periaatepäätöksen mukaisesti. Sen tavoitteena oli vuoteen 2028 mennessä vakiinnuttaa osaksi normaalia kiinteistönpitoa menettely, jossa rakennusten kunto, tarkoituksenmukaisuus ja käyttäjien kokemukset tarkistetaan säännönmukaisesti ja arvioidaan moniammatillisessa yhteistyössä. Lisäksi haluttiin tehostaa terveydenhuollon toimia siten, että ihmisiä tuetaan ja hoidetaan hyvin sisäilmaan liittyvissä terveysongelmissa.

Ohjelmaa toteutettiin laajassa verkostoyhteistyössä, jossa koottiin hyväksi havaittuja käytäntöjä sisäilmaongelmien ennaltaehkäisyyn ja selvittämiseen, kerättiin tutkimustietoa ohjeistusten ja viestinnän tueksi sekä kehitettiin ratkaisuja yhteistyöverkostoissa. Tietoa ja hyviä käytäntöjä jaettiin laajasti eri toimijoiden käyttöön.

Ohjelman aikana laadittiin tarvittavat ohjeet, toimintamallit ja menettelytavat sisäilma-asioiden kokonaisvaltaiseen hallintaan niin kiinteistökannan hallinnan, rakennusten käytön ja ylläpidon kuin sisäilmaongelmien selvittämisenkin näkökulmasta. Lisäksi terveydenhuollon ammattilaisille kehitettiin ohjeistuksia ja koulutusta sisäilmaan liittyvien oireiden ja potilaiden tutkimisen ja hoidon tueksi.

Terveet tilat 2028 -ohjelma loi teknisestä, hallinnollisesta ja terveydellisestä näkökulmasta toimivat menettelytavat ja vahvan tietopohjan sisäilma-asioiden hallintaan. Se on hyvä esimerkki siitä, miten yhteiskunnallisesti laajaa ja monialaista kysymystä voidaan ratkaista resurssitehokkaasti hallinnonalojen rajat ylittävänä kokonaisuutena. Ohjelman vahvuus oli ministeriöiden välinen yhteistyö ja laaja sidosryhmäverkosto, joka mahdollisti kokonaisvaltaisen otteen sisäilmaongelmiin.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Sosiaali- ja terveysministeriö				
PL 33 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 8 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	02951 63415 +358 2951 63415	kirjaamo.stm@gov.fi stm.fi

Ohjelman ennenaikaisen päättymisen vaikutukset

Ohjelman ennenaikainen päättyminen on heikentänyt sen tavoitteiden saavuttamista ja vaikeuttanut laadittujen toimintamallien ja ohjeiden vakiinnuttamista käytäntöön eri puolilla Suomea. Monissa kunnissa ja organisaatioissa ei ole vielä ehditty ottaa ohjelman hyviä käytäntöjä systemaattisesti käyttöön. Kuntien ja valtion kiinteistönomistajien väliset osaamis- ja resurssierot ovat suuria, ja ilman ohjelman koordinoimaa tukea tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu.

Myös poikkihallinnollinen yhteistyörakenne ja sidosryhmäverkosto ovat päättymisen myötä heikentyneet, mikä vaikeuttaa tulosten jalkauttamista. Tämä lisää riskiä siitä, että sisäilmaongelmat nousevat uudelleen keskusteluun ja vanhentuneet tai puutteelliset toimintatavat säilyvät käytössä.

Terveet tilat 2028 -ohjelman päätyttyä sen tavoitteita ja kehittämistyötä jatkaa osaltaan Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma. Ohjelman painopisteitä ovat sisäilmaan liittyvien terveysriskien tunnistaminen, sisäilmaongelmien selvittämisprosessien kehittäminen, oireilevien potilaiden hoitokäytäntöjen parantaminen sekä viestinnän ja osaamisen vahvistaminen.

Ohjelman rahoituspohja on kuitenkin vaarantumassa, sillä rahoitus on tullut Terveet tilat 2028 -ohjelmasta, eikä ohjelmalle ole toistaiseksi osoitettu pysyvää rahoituskanavaa. Rahoituksen muuttuminen hankeperusteiseksi saattaa vaarantaa toiminnan jatkuvuuden ja johdonmukaisuuden. Terveet tilat 2028 -ohjelman vaikuttavuuden kannalta on siten keskeistä, että Kansallisen sisäilma ja terveys -ohjelman rahoitus ja toimintaedellytykset kyetään turvaamaan.

Neuvotteleva virkamies Vesa Pekkola